

No. 62

Waka 6.

Paskui Kare

S. Konduruškin.

Pusiaunaktyj aš atvažiuoju į Liubliną.

Kelias savaites tas miestas buvo baimėje, kad įsiverš prieš kariuomenė, ir dar prieš keturias dienas atgal Liublino gyventojai girdėjo kanuolių bėgimą, o nakties laiku nuo miesto stogų buvo matyti, kaip palikamos šviesios elipsiškus kelius ant tamsaus dangaus skraidė granatos.

—Lyg kas padangėje degtukus braižė, — taip pasakojo liubliniečiai savo įspūdžius.

Ant stoties pilna žmonių. Kariai, oficeriai, kareiviai, geležinkelio tarnautojai. Visi skubiniai, apgalvotai, tyliai ir suprantamai veikia, šykštūs žodžiais, net ir gestuose.

Troškiamė, prikvėpuotame ore, pilname dulkių, sukeltų šimtų kojų, neaiškiai švietė elektra. Viename kambaryje, sudėję kazlais šautuvus, miega kareiviai. Susitraukę jų jauni kūnai, naiviai ir poromis išsimėtę jų mieguistos kojos. Pas kiekvieną ant smilkinio guli kepurė. Miega, bet jaučiasi, kad nuvargusiuose jų kūnuose neužmigto neramus ir budrus pasirengimas — pašokti prie pirmo komandos balso.

Kaip ir žmonės, budrios buvo miesto gatvės naktį. Ir antroji, ir trečioji vis negali nurimti neramus — linksmas po pergalių užspringęs žmonėmis miestelis.

Siauroje gatvėje pašaukė mus kareivis. Vėžėjas sustojo, kareivis priėjo prie vėžimo, vienoj rankoj šautuvą, kita nuvargusi atsisėmė į ratus.

— Pasakykite, brolieliai, kur čia rasti arbatinę? Tik dabar nuo priešakinių pozicijų atėjau, tai norisi išgerti — pavalgyti.

Vėžėjas, sekdamas savo mintį, su pilnu pasirengimu pagelbėti, apsisukė ant ožio ir liudnai skėstelėjo rankomis.

—Juk tai vėlus laikas, viskas uždaryta.

Ir žemai pasilenkė prie kareivio — veidas į veidą, laukė, ar nepaklaus ką tokio, kame galėtų pagelbėti, paaiškinti. Kareivis tyliai pasitraukė. Vėžėjas nuvažiavo. Ir ant aiškiai apšviestos tolimu žiburiu gatvės ilgai stovėjo nejudėdamas, mąstanti, pilka stovykla.

Aš žinau, kad visų jūsų mintis, yra tose vietose, kur ant karės lauko sprendžiama tautų likimas ir tuose miestuose, kuriems išpuolė pergyventi tiesioginį karės pavojų, kaip ir pirmus džiaugsmus pergalės mūsų armijos. Ir aš norėčiau nors greitais ir stambiais bruožais nupiešti paveikslą gyvenimo viename tokių miestų.

Anksti rytą aš einu į miestą drauge su savo sąkeleiviais, nariais Liublino piliečių komiteto. Krautuvės, sandėliai, arbatnamiai aldari. Po miestą važinėja automobiliai, vėžimai. Ant šaligatvių tiršta, maišyta, veikli minia miestiečių ir kareivių. Bėgioja vaikai ir šaukia laikraščių vardus.

Stai keli kareiviai su šautuvais ant pečių viduriu gatvės veda didelį būrį vokiečių nelaisvių. Jie eina tirštu mėlynai rudu būriu, krypuodami. Daugumas žiūri neįaukiai į kojas, tik nedaugelis veidų žin-geidžiai apžiūrinėja namus, sodnus, vėžėjus. Minia ant tro-tuarų valandėlei sulaiko žings-nius ir tyliai akimis lydi negu-vius vokiečių berniukus. Daug nelaisvių vokiečių, vengrų, sla-

vianų pereina per miestą... jau prisiziūrėjo. Dieną ir naktį ve-da burius gatvėmis.

Stai nelaisviai užimtas ir a-reštantų namas. Kiemsargis su šluota žiūri per kroteles su nuostaba į svetimus rubus ir veidus: neįjaugi tai tie patys "priešai"? Kareivis ant sargy-bos šaukia jam:

"Na, ko ten žiūri, eik!"

—Aš savas, kiemsargis! — at-sako tas, pradėdamas dirbti šluota.

—A, kiemsargis, tai šluok!

Nėra ko žiopsoti.

Ant gatvės susitinkam ukišką vėžimą. Sėdi ukininkas, su juo — moteris. Mano sanke-leivis nuostabiai mostelėja ran-komis.

—Kaip, jūs čia?

Ukininkas pasirodo Krasnos-tavo pavieta, Liublino gub. dva-rininku, buvęs Dumos narys Plevinskis. Austrai sudegino jo visą dvarą. Vėžime su pačia skrynute ir sudedamoji krasė.

—Stai viskas, kas pasiliko.

Važiuojam, jieškom prieglau-dos.

Ant plečiaus palei bažnyčią burių žmonių. Apžiūrinėja at-imtas nuo vokiečių kanuoles. Naujos, tik kai-kur matyti kul-kų pėdsakai. Plieniniai sky-dai pramušti kulkomis iš pri-mušamosios pusės: tai atsitrau-kiant juos užklupo rusų kul-kos. Koks tai kareivis, mato-mai, artileristas, su užsiganėdi-nimu rodo, kaip iš kanuolių šaudė. Del parankumo, jis iš-sikėlė, pats sau komanduoja, pasuka taikintoją, griežia iš o-ro nematomas granatas, mitrai-istumia jas į skylę, uždaro spy-ną ir trumpai sušunka:

—Pli!

Minia nenoromis atsitraukia į abi pusi nuo kanuolės, išbrai-žytos vokiškais herbais. Karei-vis juokiasi ir vėl "liuduoja..."

Reikia atiduoti pagarbą Liub-lino miesto administracijai, jo miesto valdžiai ir visiems gy-ventojams: jie pergyveno ir pergyvena baisius ir sunkius laikus su drąsa. Nebuvo nei pa-bėgimų, nei dagi sumišimo. Dagį pačiame neramiame laike visi pasiliko savo vietose ir at-sidėję dirbo savo darbą.

Mes užiname į piliečių ko-miteto būlą. Tet mergaitės siu-va ir sortuoja sužeistiems skalbinius. Būriai žmonių, at-eina pasiteirauti, pagelbos... Piliečių komitetas išrinktas iš lenkų ir žydų, apdėjo turtin-guosius gyventojus mokesčiais, surinko aukų ir energiskai ė-mėsi darbo. Išskyrė iš savės skyrius: 1) žinių apie bedar-bius, 2) tarpininkystės sujės-kojime darbo, 3) šeimynininki-ški miesto klausimai, 4) finan-sinis, 5) pirkimo ir suvartoji-mo gyvenimo produktų ir 6) sanitarė komisija, kuri jau at-i-darė kelis ligonbučius.

Stai mes ligonbučiuose sani-tarės komisijos. Visur veiklu ir pilna žmonių. Balti kamba-riai, baltais žiurtais gydytojai, sesers sanitarai, švariais skal-biniais sužeistieji. Jausmas bal-tumo, švarumo, kuno ir sielos, džiuginą ir sujūdina. Rodosi, kad tie visi veidai balti, baltu šviečia akys, sukelti vie-no jaus-mo, vienos minties.

(Pabaiga rytoj)

Christian Baxmeyer, iš Port-land, Oreg., nusišovė traukinį priežastis nežinomos.

POLEMIKA

"Naujienu 54 numerį užtė-mijau nepaprastą korespon-denciją iš Waukegan, Ill. su pa-rašu Aldonos G.—tės, kurioj ap-rašoma koncertas, parengtas šventos Cicilijos G. Dr-jos 14 d. vasario menėsio.

Rodos viskas ten gerai pavy-ko, bet A. G. nesuprantamu tikslu sumanė apšmeižti. To-kiu būdu ji paverė koncertą į kokius ten atlaidus, ir pirmiau-sia tapo sukritikuota "Lietuvos Himnas" ir "Lai gyvuojia Lie-tuva," nors minėtos dainos į publi-ką didžiausį įspūdį padarė kę liudių ir smarkus delnų plojimas. O A. G.—tė sako, kad sudainuota tos dainos žē-launai.

Toliau, josios buvo paminė-tas duetas, panašus, kaip ji sako, į giesmę giedamą bažny-čioj. Net nei atgalvio ne-paduoda koks duetas. (Su-dainuota "Skambančios sty-gos"). Bet ar atmena A. G., kad ši daina yra gana laisva, pakelianti mintis, ir visiems ži-noma, kurie tik supranta mu-ziką ir dainas.

Paskui A. G. nepamiršo da-pirinti ir anglišką dainelę, kuri, anot jos, dainuojama yra ant gatvių kampų. Čia jau aiškus šmeižimas, nes ta daina nesenai da ir spaudoje pasiro-dė.

Silpniausia-gi kaip tik išėjo dainelė "Atsisveikinimas su Al-pais." Bet apie ją nei neuž-simena — mat nepatėmijo.

Labai gaila, kad atsiranda mūsų tarpe žmonių, kurie ne-pamatuota kritika atima ener-giją veikiantiems. Laikas su-siprasti. Teisybės Mylėtojas.

LAISKAS REDAKCIJAI

Gerbiamoji "Naujienu" Re-dakcija: — Malonėkete suteik-ti vietos Jūsų laikraštyje, kele-tui žodžių delei Bekerio Švogė-rio "korespondencijos" tilpu-sios "Naujienu" No 57 iš Rock-ford, Ill. apie atsibuvusį vaka-rą 4 d. kovo š. m. P-as Bek. Švogėris sako: "4 d. kovo, pas mus pasirodė plakatai, kad tą dieną busią prakalbos ir laikys jas kun. Kemėšis."

Nuėjau pasiklausti. Agi-tavo kunigas už klerikalų fon-dą ir už Gabrio biurą. Aukų prakalboms pasibaigus, kaip girdėjau surinkta apie penkio-lika dolerių. Dar buvo dai-nuota keliatas dainelių, tik jau perdaug "želauniai." Tai iš-tisa p. Bek. Švog. "korespon-dencija."

Prie šios "korespondencijos" štai ką turiu pasakyti: Kun. Kemėšis neagitavo už kokį tai "klerikalų fondą," ir nei puse lupų nepaminėjo apie kokį tai "Gabrio biurą." Tiesa, kun. Kemėšis didesnę dalį savo kal-bos pašventė agitavimui už šel-pimą nelaimingų brolių ir se-serų nukentėjusių nuo dabarti-nės karės Lietuvoje, tečiaus, tas nėra agitavimas už "kleri-kalų fondą?" Taipgi, kun. Kemėšis tik agitavo šelpti nu-kenčėjusius nuo karės Lietuo-je, bet neagitavo nei už vieną iš fondų kaip geresnį, o tą ir publika girdėjo, išskiriant p. Bek. Švog. Toliaus, kun. Ke-mėšis kalbėjo apie išgavimą Lietuvai autonomijos (lais-vės), kaip svarbiausį reikalą lietuvų tautai, nurodymas prisirengimo kelius, kuriais reikėtų eiti prie jos išgavimo.

Aukų, salėje surinkta \$26 su centais, vėliaus dar gauta \$2.00; viso aukų \$28.46; įžangos — \$14.50. Aukos tuojaus po su-sirinkimui buvo pagarsintos

prieš publiką vakaro vedėjo, ką visi aiškiai girdėjo, kurie tikslai sveikomis ausimis klausė.

P-as Bek. Švog. matomai ant-tiek yra "gabūs," kad nuo po-ros colių korespondenciją ne-įstengia teisingai parašyti, ir nepajiegia suprasti, ką tai reiškia Lietuvos autonomija; nes po žodžių — autonomija, jis supranta kokį tai biurą nuo ki-tų girdėta...

P. A. Delluva.

Amerikos Lietuviu Gyvenimas

Mūsų korespondentų Pranešimai.

WAUKEGAN, ILL.

Nelaimė ant geležinkelio.

Išryto 5 d. kovo čia buvo nelaimingas atsitikimas — ta-po gatvekario užmuštas senas žmogus J. Skuldickas. Jis ė-jo apie 7 valanda į darbą ir pakliuvo tarp dviejų karų; kaip senas žmogus nepa-tėmijo, kad jie ateina vienas iš vieno galo, kitas iš kito. Karo liko perpjautas perpus. Vėlionis buvo geras katalikas prigulėjo prie parapijos ir ke-lių šventų draugijų (bažnyti-nių). Palaidotas su visomis bažnytinėmis ceremonijomis, Mėnulis.

ROCKFORD, ILL.

Rockfordo lietuvių kolonija gana skaitlinga. Įvairių drau-gijų taipgi nestoka. Tik gaila, kad sutikimo jų tarpe nėra. Stai 1913 m., ačiū. Simano Daukanto Draugijos užman-y-mui, čia bendromis visų lietu-vių draugijų —katalikiškų, tau-tiškių ir socialistiškų—spėko-mis buvo parengtas vakaras. Šimet irgi rengiamas panašus

vakaras, tik jau musiškės deši-niųjų srovių draugijos nebda-lyvaus jame. Tame, žinoma, nieko stebėtino nėra. Keista tik tai, kad prie atgaleivių prisi-dėjo ir Simano Daukanto dr-ja, kurios nariai mėgsta vadinties pirmieiviais.

Dalyvauja rengime minimo vakaro sekančios draugijos: Ukėšų kluibas, Lietuvos Sunų ir Dukterų draugija, Kankių dainininkų draugija, Socialis-tų Partijos lietuvių skyrius, Jaunimo ratelis ir Birutės Mo-NAU 2 terų draugija—išviso šešios. Atsisakė dalyvauti Sv. Mykolo, Simano Daukanto, S.L.A. kuop-a ir T.M.D. kuopą—vadinasi keturios.

Laisvas tautininkas.

FITCHBURG, MASS.

Mūsų fitchburgiečiai visai nepaiso kad dabar gavėnia. Tokie socialistai ir priklausantieji prie kitų laisvų draugijų arba patis rengia vakarėlius ir šokius, arba lankosi į kitų pa-rengtus. O tie vėl, kurie ir nepriklauso ne prie jokių drau-gysčių rengia vestuves. Taip nesenai čia apsidėdė pora da-gi su policijos pagelba. J. B.

IS KANADOS.

Šiuose Kanados miestuose randasi lietuvių: Szaudes —ke-turi, Bimfite—du, Hudsimbai —šeši, Pinto—du, North Portai —vieniolika. Taigi išviso šioje apielinkėje bus jų dyde-šimt penkios ypatos.

Vietinėse mainose dirba daugiausia Austrijos pavaldiniai, Galicijos lenkai ir vokiečiai.

Prasidėjus karei Anglijos su Darbai čia neina gerin. Yokietija ir Austrija pasklidoKriaučiai vos tik pusę laiko dir-gandas, kad visus čia esančiusba. Visiems mokeskis nu-priešingų Anglijai valstybių mušta, žmonių pilni kampai pavaldinius, Kanados valdžiapristoję laukia kuomet darbai išgabsens į New Valles (? Red.), pradės eiti. Patarčiau neva-kame išsiųstieji turės dirbti bežiuoti iš kitur čia darbo jėš-jokio atlygijimo.

Vokiečiai pradėjo apleisti Kanadą ir kraustyties į Sovie-nytosias Valstijas.

V. K.

BALTIMORE, MD.

Aš manau, kad niekur nėra tiek daug unijų kaip pas mus. Visos pasivadinę kitoniškais vardais, kiekviena savaip or-ganizuoja ir nori kuodaugiau-sia suorganizuoti narių.

Žiurėk — sueina kur du uni-jistų ir ginčijasi, kuri jų yra geresnė. Vienas gyria I. W. W., kitas gyria neprigulminga ir tt. O ne vienas iš jų ge-rai nežino, ka reiškia unija.

Kaip jiems vadovai pasako, taip jie pagal vardų nurodymą ir ginčijasi. Stai keletas na-rių supuko, atsisikirė nuo I. W. W., išsipirko Charterį — ir jau išdigo, neprigulminga un-ja stojosi! Bet ar galima ką nuveikti su tiek daug unijų? Taigi patarčiau kiekvienam lai-kyties prie vienos didelės uni-jos, koks jos vardas nebūtų — jos visos vienodos išskirus ne-prigulminga.

Prasidėjus karei Anglijos su Darbai čia neina gerin. Yokietija ir Austrija pasklidoKriaučiai vos tik pusę laiko dir-gandas, kad visus čia esančiusba. Visiems mokeskis nu-priešingų Anglijai valstybių mušta, žmonių pilni kampai pavaldinius, Kanados valdžiapristoję laukia kuomet darbai išgabsens į New Valles (? Red.), pradės eiti. Patarčiau neva-kame išsiųstieji turės dirbti bežiuoti iš kitur čia darbo jėš-jokio atlygijimo.

Z. Gapsis.

Pinigus in Lietuva siuskite

IŠ "NAUJIENU" OFISO!

Pinigai dabar jau eina Lietuvon.

"Naujienu" skaitytojai ir draugai gali pasinaudoti gera proga, nes

"NA JIENU" OFISE YRA ISTEGTA PINIGU

SIUNTIMO AGENTURA.

Cia kiekvienam patarnaus teisingiau,

regu kur kitur.

